

PM Integrerad barnkonsekvensanalys för Stockholmshems huvudkontor. Del av kv. Måsholmen 21 – Steg 3

Beställare: Stockholmshem, Ebab

Uppdragsnummer: 4866

Upprättad av: Klara Beckeman och Maria Bergslind

Datum: 2019-05-16

Granskad av: Pernilla Troberg

Datum: 2019-05-16

Innehåll

Sammanfattning	3
1 Bakgrund	4
2 Steg 3 – konsekvensanalys av slutförslaget.....	6
3 Miljö och hälsa	7
4 Boende och vardagsliv	9
5 Trygghet och tillgänglighet.....	11

Sammanfattning

Stockholms stad arbetar med en integrerad barnkonsekvensanalys (IBKA) för Stockholmshems huvudkontor (del av kv. Måsholmen 21). I IBKA:n utreds och beaktas barnperspektivet så det får en reell inverkan och syns i slutförslaget. Steg 1 utgör en tidig dialog och inventering för att fånga upp barnets perspektiv. Steg 2 för hur barnrättsperspektivet tagits hänsyn till. Denna PM redovisar Steg 3 av en IBKA där en slutgiltig konsekvensanalys av slutförslaget görs utifrån ett barnrättsperspektiv.

Målet Miljö och hälsa bedöms uppnås genom att planförslaget skapar en grönare miljö som bidrar positivt till hälsan såsom gröna tak, fasader och vistelseytor samt tillgodoser goda ljus-, klimat- och ljudförhållanden inom planområdet där barn vistas och leker.

Planförslaget bedöms möjliggöra att målet Boende och vardagsliv uppnås till största del. Detta genom att gröna platser för möten, lek och vistelse i närmiljön erbjuds samt kopplingen till Perennparken i väster och annan kommersiell och offentlig service i centrum stärks, vilket bidrar till ett mer levande område under fler av dygnets timmar.

Målet Trygghet och tillgänglighet bedöms uppnås då byggnaden blir ett nytt landmärke som underlättar för barn att orientera sig i området. Gatuplan och vegetation utformas i barns ögonhöjd och ytorna blir öppna och gena för att öka trygghet, säkerhet och tillgänglighet.

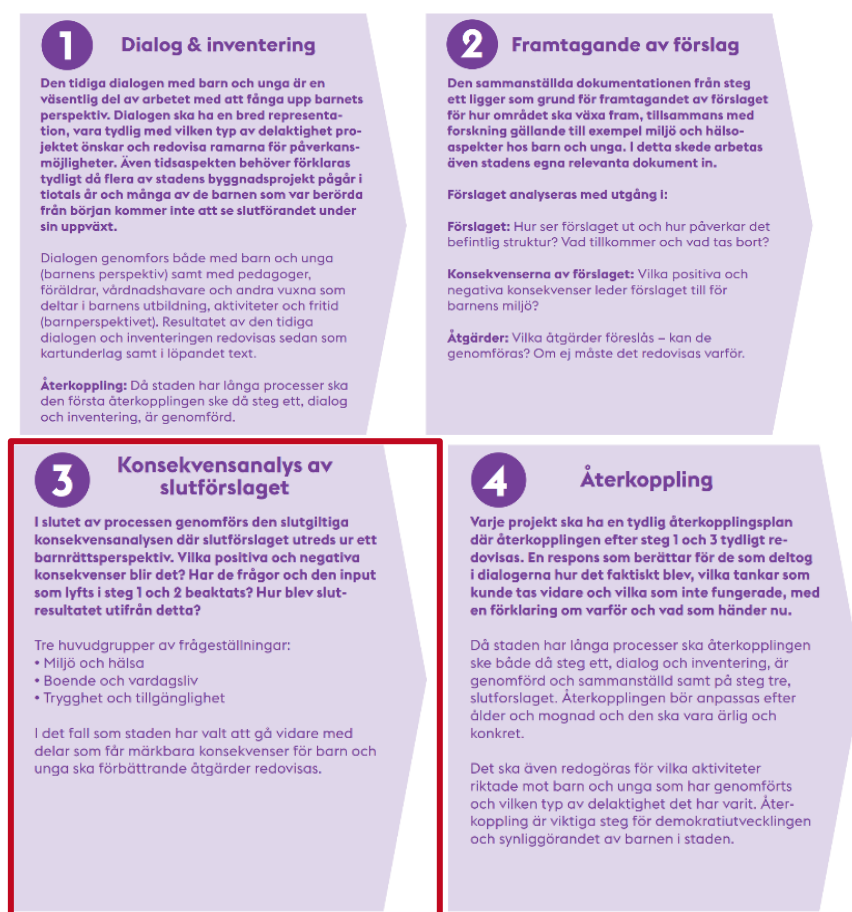
I planförslaget har inga särskilda åtgärder vidtagits för att beakta tjejer, vilket ses som en negativ konsekvens. Planförslaget bedöms beakta flera av de åtgärder som formulerats under de tre målen sett ur ett barnrättsperspektiv och därmed ha en positiv påverkan för barn i stort.

1 Bakgrund

Stockholms stad arbetar med en integrerad barnkonsekvensanalys (IBKA) för att beakta barnrättsperspektivet innan exploatering. Syftet är att klarlägga barnperspektivet och barnets perspektiv i stadsutvecklingsprojekt i ett tidigt skede. Inom en IBKA utreds och beaktas barnperspektivet så att det får en reell inverkan och syns i slutförslaget.

En IBKA består av fyra steg. I början av varje projekt ska upplägget av de fyra stegen diskuteras och knytas till tidplanen. I Steg 1 sker en tidig dialog och inventering för att fånga upp barnets perspektiv. I Steg 2 tas förslag fram som redogör för hur barnrättsperspektivet tagits hänsyn till. En slutgiltig konsekvensanalys sker i Steg 3, för att det till sist i Steg 4 tas fram en återkopplingsplan där återkopplingen efter steg 1 och 3 tydligt redovisas. I figuren nedan redovisas de fyra stegen i processen för en IBKA.

Denna PM utgör steg 3, en slutlig konsekvensanalys.

Figur 1. Processen för en IBKA. (Källa: Stockholms stad, 2016, Integrerad barnkonsekvensanalys, Värberg, Skärholmen, Sättra, Bredäng)

Berörd målgrupp

I en IBKA står barnen i fokus. Barn är varje människa under 18 år. När barn benämns i det här PM:et innefattas barn i alla åldrar oavsett kön, socioekonomisk bakgrund, etnicitet eller funktionsnedsättning.

Mål och åtgärder för Stockholmsheims hk/kv. Måsholmen 21

Stockholm stad tog i september 2016 fram Steg 1 för en integrerad barnkonsekvensanalys för Vårberg, Skärholmen, Sättra och Bredäng, tillhörande Fokus Skärholmen. Rapporten redovisar den dialog som genomförts av barns upplevelser av Skärholmens stadsdelsområde. Resultatet sammanfattar var barn känner sig trygga/otrygga, roliga/tråkiga platser samt önskemål om förbättringar. Utifrån Steg 1 av IBKA:n och en platsanalys för området arbetades Steg 2 av IBKA:n fram under maj 2018.

I Skärholmen, alldeles intill köpcentrumet, ska Stockholmshem bygga ett nytt huvudkontor. Byggnaden ska även rymma ny kulturverksamhet samt 18 våningar med bostäder. Den här rapporten är Steg 3 i IBKA-processen och fokuserar på kv. Måsholmen 21. I Steg 3 görs en slutgiltig konsekvensanalys av slutförslaget utifrån ett barnrättsperspektiv.

Figur 2. Planområdet (del av kv. Måsholmen 21) i blått. (Källa: Stockholms stad, 2019, Planbeskrivning för detaljplan för del av Måsholmen 21 i stadsdelen Skärholmen, Granskningshandling, Dp 2017-09751)

2 Steg 3 – konsekvensanalys av slutförslaget

Projektspecifika mål ska tidigt arbetas fram ur barnperspektivet och barnets perspektiv så att de kan vara med under hela processen. Resultatet av analysens Steg 1 samt andra relevanta dokument från staden var utgångspunkt för framtagandet av målen. Utifrån målen formulerades förslag till åtgärder som kan bidra till att målen uppnås. Dessa redovisades i Steg 2.

Utifrån de projektspecifika målen och förslag till åtgärder har slutförslaget konsekvensbedömts ur ett barnrättsperspektiv. Konsekvensbedömningen sker genom att se hur de frågor och input som lyfts i Steg 1 samt de mål och åtgärder som lyfts i Steg 2 beaktats. Detta genom att se om det gett positiva eller negativa konsekvenser på slutförslaget.

De projektspecifika målen sker inom följande huvudgrupper:

- **Miljö och hälsa:** Omfattar miljöaspekterna buller, solljus och markföroreningar samt hälsoaspekter.
- **Boende och vardagsliv:** Omfattar tillgång till boende, samhällsservice, aktiviteter och platser för alla barn, oavsett till exempel kön, ålder, socioekonomi, etnicitet och funktionsnedsättning.
- **Trygghet och tillgänglighet:** Omfattar stråk, trafik och kommunikationer.

3 Miljö och hälsa

Mål:

Ny bebyggelse ska placeras och utformas så att Bredholmstorget får så goda ljus-, klimat- och ljudförhållanden som möjligt där lek- och vistelseytor för barn kan planeras. Inom- och utomhusmiljöerna ska bidra till förbättrad folkhälsa.

Åtgärder:

- Studera sol-, ljus- och ljudförhållandena på Bredholmstorget och säkerställ att vistelse- och sittytor placeras med hänsyn till ljus och buller.
- Skapa en grön miljö i det direkta närområdet, exempelvis genom gröna tak, vertikala trädgårdar och planteringar på torget.
- Större lägenheter, det vill säga lägenheter där barn kan komma att bo i, ska placeras så att de har åtminstone en tyst sida.
- Rum där barn vistas mer än tillfälligt ska utformas så att god tillgång till direkt dagsljus är möjlig.

Konsekvensanalys:

Den höga bostadsdelen kommer främst påverka omgivningen genom skuggpåverkan. I övrigt kommer inte ljusförhållandena att ändras avsevärt från dagens situation. Oavsett tidpunkt på dagen kommer Bredholmstorget innehålla ljusa områden för vistelse och olika aktiviteter och minst hälften att torget kommer vara solbelyst dagtid. Även om planförslaget innebär att antalet soltimmar på Bredholmstorget kommer att minska, kommer vistelseytor samt sittytor finnas som inte är skuggade. På byggnadens östra sida kommer sittytor i solläge att skapas, vilket är positivt då det är ett område som idag inte nyttjas särskilt väl. På byggnadens takterrasser kommer möjlighet till ljusa vistelseytor att finnas för de som bor och verkar i byggnaden.

För att skapa en grön närmiljö kommer takytor och omkringliggande mark att i hög utsträckning bestå av vegetation. Terrasserna planeras få större krukor/kärl för buskträd samt gräsmatta. Förgårdsmarken mot Portholmsgången och Bredholmstorget samt stråket mellan dessa, föreslås till stor del bestå av grönskande träflak i olika nivåer som följer terrängen en halvmeter över marken. Flaken fylls med både marktäckande buskar och perenner, solitärbuskar och klätterväxter som leds upp på husets fasad. Gårdsrummet planeras med större träd och annan grönska och vegetation som tillåts klättra upp längs fasadrastret till balkonger och terrasser. Det innebär en positiv konsekvens av planförslaget för barn i och med att det dels skapas i barns ögonhöjd och dels att en grönare närmiljö med plats för möten och lekytor skapas, samt att det indirekt kan bidra till ökad trivsel och en bättre folkhälsa.

Lägenheter kommer att erbjudas i storleken 1–4 rok och planeras för att uppnå riktvärdena för den ekvivalenta ljudnivån. Lägenheterna kommer att placeras runt hisschaktet och trappuppgångar och därmed finns ingen möjlighet att ha genomgående lägenheter i byggnaden. Det är framför allt den höga bostadsdelens östra och södra sidor som utsatts för buller, med ekvivalenta ljudnivåer över 60 dB(A) vid fasaderna. Glasräcken kommer att placeras på byggnadens balkonger främst av estetiska skäl, för att ge byggnaden en mer slank siluett, men de kommer även att fungera som en bullerdämpande åtgärd, då bullernivåerna sänks något. Riktvärden för buller vid uteplats bedöms kunna innehållas. Av planbeskrivningen framgår dock inte om minst en tyst sida kommer möjliggöras för varje lägenhet. Även på de två takterrasser som anläggs på byggnaden kommer ett 4–5 m högt glasräcke att installeras, vilket bidrar till att den maximala ljudnivån nattetid uppnås. I och med att riktvärdena uppnås bedöms inte barn påverkas negativt av bullernivåerna.

Bostadsdelen börjar först på våning 4, vilket innebär att det i dagsläget inte finns några högre omkringliggande byggnader som hindrar ljusinsläpp i lägenheterna. Alla lägenheter förses med balkonger med glasräcken vilket bidrar till dagsljus i lägenheterna, vilket bör gynna barn och andra boende i byggnaden.

Planförslaget bedöms sammantaget möjliggöra att målet Miljö och hälsa kan uppnås. Detta genom att skapa en grönare miljö som bidrar positivt till hälsan samt att tillgodose goda ljus-, klimat- och ljudförhållanden inom planområdet där barn vistas och leker.

4 Boende och vardagsliv

Mål:

Barn ska ha tillgång till trygga och varierande lekmiljöer både i det offentliga och det privata rummet. Det vill säga både eventuell bostadsgård och tillgång till offentliga miljöer såsom lekplatser, parker och idrottsytor. Tillgången till skolor och förskolor ska vara god.

Åtgärder:

- Stärk kopplingarna mot omkringliggande parkmiljöer som till exempel Skärholmsterassen, Perennparken och Västerholmsparken.
- Sträva efter att skapa gemensamma vistelseytor som utformas med en variation av olika rum för olika målgrupper vad gäller ålder och kön. Platser för tjejer ska beaktas.
- Sträva efter att tillskapa fler gröna vistelseytor i det direkta närområdet.
- Beakta alla årstider vid gestaltning av närmiljön.
- Portholmsgången har ett bra solläge och ska utformas som en vistelseyta. Tillgången till gröna ytor och variation vad det gäller målgrupper ska beaktas.
- Byggnaden ska sträva efter att gynna mikroklimatet i sitt närområde vad det gäller exempelvis tillgången till dagsljus.
- Verksamheter ska ha öppna entréer och transparanta bottenvåningar. Bottenvåningar ska utformas i barns ögonhöjd. Barn ska kunna se vad som händer i byggnaden och de som är inomhus ska kunna blicka ut över torget.
- Fasaden ska utformas med transparanta hörn så att inga otrygga och mörka platser skapas.
- Sträva efter att skapa fler rörelser på torget genom att koppla ihop befintliga verksamheter för barn på ett sätt som attraherar målgruppen.

Konsekvensanalys:

Planförslaget möjliggör för ett gårdsrum mellan den nya byggnaden och befintlig skolbyggnad i form av större träd, cykelparkeringar och gemensamhetsytor. På förgårdsmarken mot Portholmsgången och Bredholmstorget samt stråket mellan dessa föreslås grönskande träflak i olika nivåer med marktäckande buskar och perenner, solitärbuskar och klätterväxter planteras, vilket bidrar till en mer lummig och grön närmiljö för boende och besökande. Det gröna stråket förlängs från Perennparken och idrottsplatsen i väster in mot Portholmsgången och Bredholmstorget, vidare in i Skärholmens centrum och slutligen upp till Skärholmsterrassen. Grönstråket bidrar även till ett mer samlat intryck av Bredholmstorget som idag upplevas som splittrat. För barn skapas därmed en ökad variation av platser för möten och olika typer av

aktiviteter. Genom att nyttja Portholmsgångens solläge och erbjuda gemensamma vistelseytor för olika målgrupper kan platserna användas under stora delar av året vilket ökar möjligheterna för ett mer levande område för boende och besökande genom att sudda ut gränserna mellan det privata och offentliga rummet.

I byggnadens lägre delar planeras en kulturverksamhet medan byggnadens högre del planeras inrymma ca 100 bostäder. Byggnadens strategiska lokalisering i Skärholmen kan bidra till att hela centrumområdet blir mer levande under fler av dygnets timmar. Detta i och med att fler människor söker sig till kulturverksamheterna i byggnaden eller annan kommersiell och offentlig service i centrum. Byggnaden, med sin 18 våningar höga bostadsdel, kommer under vissa delar av dygnet och året att påverka omgivningen i form av skuggning. Dock har placering av bostadsdelen anpassats utifrån minsta möjliga påverkan på omkringliggande hus och ytor. Oavsett tid på dygnet kommer ljusa områden för vistelse och andra aktiviteter att möjliggöras, vilket gynnar barns möjlighet till trygga och varierade lekmiljöer i närmiljön.

Taket till den lägre sockelbyggnaden föreslås utgöras av ett trädäck med möblemang och större kärl för buskträd samt gräsmatta. Takterrassen blir ytterligare ett grönt element i närmiljön för boende och arbetande i byggnaden att vistas på. Byggnadens fyra entréer kommer att utformas med stora glaspartier vilket ger en transparens in och ut ur byggnaden samt undviker otrygga och mörka platser. För barn blir detta positivt då de lätt kan blicka in i och ut ur byggnaden för att följa vad som händer i byggnaden eller utomhus såsom Bredholmstorget som fortsättningsvis förblir en skolgård.

I byggnaden kommer lägenheter om 1–4 rok att erbjudas, vilket ger en möjlighet för barnfamiljer att bosätta sig. Inom planområdet finns dock ingen möjlighet att inrymma en förskola utan detta behov behöver tillgodoses i andra delar av området. Behovet av skolor bedöms tillgodoses i befintliga eller planerade skolor i Skärholmen.

Även om inga specifika åtgärder vidtagits för att beakta platser för tjejer bedöms planförslaget möjliggöra att målet Boende och vardagsliv uppnås. Detta genom att gröna platser för möten, lek och vistelse i närmiljön erbjuds samt att kopplingen till Perennparken i väster och annan kommersiell och offentlig service i centrum stärks, vilket även bidrar till ett mer levande område under fler av dygnets timmar.

5 Trygghet och tillgänglighet

Mål:

Utforma tillkommande bebyggelse som ett landmärke så att barn lättare ska kunna orientera sig i området. Samtliga ytor ska upplevas som trygga att passera och vistas på. Skolor, idrottsanläggningar och andra målpunkter för barn ska kunna nås på ett tryggt och trafiksäkert sätt, med gena stråk och tydliga kopplingar. Gatuplanet ska utformas i barns ögonhöjd.

Åtgärder:

- Byggnaden ska gestaltas som ett landmärke och ska utformas på ett sätt som är lätt att känna igen när det kommer till färg, form och höjd.
- Barn ska lättare kunna orientera sig i området. Arbeta med korta siktlinjer i barns ögonhöjd, exempelvis målningar på mark och fasader.
- Växtlighet ska finnas längs vägar och stråk i barns ögonhöjd. Dock är det viktigt att undvika täta buskage som bryter sikten och därmed kan upplevas som otrygga.
- Vägar genom området ska utformas med långa siktlinjer.
- Entréer och ytorna runt huset ska vara väl upplysta och ha bra sikt för att öka tryggheten.
- Entrén till gångtunneln vid Portholmsgången ska utformas så att den är ljus, har genomgående siktlinjer och god belysning.
- Öppna upp kopplingar mellan planskildheten vid Portholmsgången och Ekholmsvägen.
- Angöring till huset ska göras på ett trafiksäkert sätt och inte ske via gångvägarna eller Bredholmstorget.
- Busshållplatser och övergångsställen ska hastighetssäkras och tillgänglighetsanpassas på Ekholmsvägen och Vårbergsvägen.
- Ytan utmed torget ska utformas så att barn enkelt kan gå och cykla själva på ett trafiksäkert sätt. Arbeta med utformning som ett komplement till hinder.
- Kopplingar till och från byggnaden ska vara gena.

Konsekvensanalys:

Måsholmen 21 sticker ut med sina 21 våningar mot de, för området, vanligen 3–4 våningar höga byggnaderna och utformas med ett grönt raster. Båda höjden och utformningen är ovanliga för området och gestaltningsmässigt kommer därmed bygganden att särskilja sig och fungera som ett landmärke och öka orienterbarheten för barn i området. Orienterbarheten för barn ökar också genom att projektet har arbetat med korta siktlinjer i barns ögonhöjd som till exempel att entréer ska vara tydligt markerade med öppna ytor belagda

med sten i mönsterverkan. De öppna entréerna ökar också sikten och därmed tryggheten i området.

Hur man i projektet säkerställer god belysning inom planområdet, tex gångtunneln vid Portholmsgången samt entréer och ytorna runt byggnaden, framgår inte så tydligt av planbeskrivningen. Men belysning finns idag längs Portholmsgången och på Bredholmstorget. Alla ingångar till byggnaden kommer att vara upplysta. Gångtunneln däremot ligger inte inom projektet och hanteras därför inte i planbeskrivningen.

Byggnadens tillskott av många användare (boende, yrkesarbetare, kulturverksamhet) på en liten yta tillför liv och aktivitet och skapar därmed trygghet i området under hela dygnet. Placeringen av Måsholmen 21 förstärker och förbättrar stråken, tillgängligheten och genomsikten i området. Bottenvåningen följer topografin och byggnadens hörn aktiveras genom att fler människor rör sig in och ut ur byggnadens entréer. Tack vare att entréer finns runt hela byggnaden och i flera plan skapar det gena kopplingar till och från byggnaden.

Takytor och omkringliggande mark planeras i hög utsträckning bestå av vegetation. Växtlighet planeras också i barns ögonhöjd utmed fastigheten mot Bredholmstorget, längs med Portholmsgången och dess ramp upp till Ekholmsvägen samt inom förgårdsmarken. Här föreslås till stor del dessa bestå av grönskande träflak i olika nivåer som följer terrängen en halvmeter över marken. Detta är positivt ur ett barnperspektiv. Det är dock fortsatt viktigt att tänka på att undvika täta buskage som bryter sikten och som därmed kan upplevas som otrygga.

Vägarna genom området utformas med långa siktlinjer. Området kring tunnelmynningen i Portholmsgången blir mer öppen och översiktlig, vilket är positivt då det blir en tryggare miljö. Ett allmänt gång- och cykelstråk säkerställs genom fastigheten och kopplar Portholmsgången till Ekholmsvägen. Detta underlättar för barn att enkelt gå och cykla själva på ett trafiksäkert sätt. Där gång- och cykelväg möter angöringsväg ovanför Portholmsgången sätts pållare upp för att trygga angöringen till huset och förhindra olyckor vid backning. Pållare skyddar även framför byggnadens ingång, vilket tryggar barns väg in och ut ur byggnaden. Detta är den enda angöringsvägen till Måsholmen 21 då angöring via Bredholmstorget inte tillåts. Busshållplatserna tillgängliggörs genom en ny koppling mellan Ekholmsvägen och Portholmsgången, så att vägen inte behöver korsas. Detta blir en positiv förbättring som ökar barns tillgänglighet och säkerhet. Däremot görs inga tillgänglighetsåtgärder på Vårbergsvägen, vilken också korsas av skolbarn, då vägen ligger utanför planområdet.

Vissa specifika åtgärder har inte kunnat beaktas då de ligger utanför planområdet. Men bortsett från de bedöms Målet Trygghet och tillgänglighet kunna uppnås då byggnaden kommer att bli ett nytt landmärke som underlättar för barn att orientera sig i området. Gatuplan och vegetation utformas i barns ögonhöjd och ytorna blir öppna och gena för att öka trygghet och tillgänglighet.